

564

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 30 kwietnia 2010 r.

w sprawie programu szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych oraz sposobu rejestracji przeprowadzanych szczepień ochronnych

Na podstawie art. 67b ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa program szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych oraz sposób rejestracji przeprowadzanych szczepień ochronnych.

§ 2. Ustala się program szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 3. 1. Świadczeniodawca wykonujący szczepienia ochronne żołnierzy zawodowych przesyła informację o wykonaniu szczepienia ochronnego do jednostki organizacyjnej właściwej do spraw reagowania epidemiologicznego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczonej przez Szefa Inspektoratu Wojskowej Służby Zdrowia, w terminie siedmiu dni od dnia jego wykonania.

2. W informacji, o której mowa w ust. 1, zamieszcza się dane:

- 1) imię, nazwisko i PESEL szczepionego żołnierza zawodowego;
- 2) datę urodzenia żołnierza zawodowego;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 206, poz. 1288 i Nr 208, poz. 1308, z 2009 r. Nr 26, poz. 157, Nr 79, poz. 669, Nr 161, poz. 1278 i Nr 219, poz. 1706 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 143.

3) nazwę choroby, przeciw której wykonywane jest szczepienie;

4) nazwę szczepionki;

5) numer serii szczepionki;

6) informację o rozpoczętym cyklu szczepienia ochronnego, z terminem podania kolejnych dawek szczepionki.

§ 4. 1. Tworzy się Centralny Rejestr Szczepień Żołnierzy Zawodowych, zwany dalej „rejestrem”.

2. W rejestrze gromadzi się dane o szczepieniach ochronnych żołnierzy zawodowych objęte informacją o wykonaniu szczepienia ochronnego, o której mowa w § 3.

3. Dane, o których mowa w ust. 2, gromadzi się dla określenia osiągniętego poziomu immunizacji w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Rejestr prowadzi komendant jednostki organizacyjnej właściwej do spraw reagowania epidemiologicznego w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczonej przez Szefa Inspektoratu Wojskowej Służby Zdrowia.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Obrony Narodowej: *B. Klich*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 kwietnia 2010 r. (poz. 564)

PROGRAM SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH DLA ŻOŁNIERZY ZAWODOWYCH

Program szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych składa się z:

- I. Kalendarza szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych narażonych na określone czynniki chorobotwórcze oraz wykonywanych z przyczyn epidemiologicznych,
- II. Informacji uzupełniających.

I. KALENDARZ SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Rodzaj szczepienia	Żołnierze zawodowi podlegający szczepieniom	Uwagi
<p>Przeciw TEŻCOWI: - podskórnie, 1) szczepionką monowalentną tężcową; 2) szczepionką skojarzoną tężcowo-błoniczą (T lub Td); 3) szczepionką skojarzoną durowo-tężcową (Ty lub TyT)</p>	<p>– ze wskazań indywidualnych, żołnierze zawodowi narażeni na zakażenie tężcem</p> <p>– żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową w ciągłym kontakcie z glebą, – żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową przy usuwaniu odpadów lub nieczystości ciekłych oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, – żołnierze zawodowi powyżej 19. roku życia (szczepieni podstawowo, tzn. objęci szczepieniem obowiązkowym dzieci i młodzieży), pojedyncze dawki przypominające co 10 lat, – żołnierze zawodowi powyżej 19. roku życia, nie-szczepieni w przeszłości – szczepienie podstawowe, – w zależności od sytuacji epidemiologicznej</p>	<p>– szczepienia w ramach profilaktyki poekspozycyjnej należy prowadzić szczepionką monowalentną lub szczepionką skojarzoną tężcowo-błoniczą (T lub Td), – szczegółowe wytyczne dla szczepień przeciw tężcowi u zranionych żołnierzy zawodowych zawiera część II: Informacje uzupełniające</p> <p>– dawka przypominająca nie powinna być podana wcześniej niż po upływie 3 lat od ostatniej wakynacji szczepionką Td</p>

Rodzaj szczepienia	Żołnierze zawodowi podlegający szczepieniom	Uwagi
<p>Przeciw BŁONICY:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podskórnice, 1) szczepionką monowalentną błoniczą (d); 2) szczepionką skojarzoną tężcowo-błoniczą (Td) 	<ul style="list-style-type: none"> - ze wskazań indywidualnych, żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową w styczności z chorymi na błonicę, - żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową wymagającą kontaktu z osobami przybywającymi z obszarów epidemicznego występowania błonicy lub związaną z wyjazdem na te obszary, - żołnierze zawodowi powyżej 19. roku życia szczepieni podstawowo, tzn. objęci szczepieniem obowiązkowym dzieci i młodzieży (pojedyncze dawki przypominające co 10 lat), - w zależności od sytuacji epidemiologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> - dawka przypominająca nie powinna być podana wcześniej niż po upływie 3 lat od ostatniej wakcynacji szczepionką Td
<p>Przeciw DUROWI BRZUSZNEMU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podskórnice, 1) szczepionką monowalentną durową (Ty); 2) szczepionką skojarzoną durowo-tężcową (TyT) 	<ul style="list-style-type: none"> - ze wskazań indywidualnych, żołnierze zawodowi narażeni na zakażenie durem brzuszny, - żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową przy usuwaniu odpadów lub nieczystości ciekłych oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, - w zależności od sytuacji epidemiologicznej, - żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową w zakresie czynności związanych z diagnostyką duru brzuszego 	
<p>Przeciw WŚCIEKLIŹNIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - domięśniowo lub podskórnice 	<ul style="list-style-type: none"> - ze wskazań indywidualnych, żołnierze zawodowi podejrzani o zakażenie wirusem wścieklizny, - żołnierze zawodowi wyjeżdżający do rejonów endemicznego występowania zachorowań na wściekliznę 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia w ramach profilaktyki poekspozycyjnej (szczegółowe wytyczne zawiera część II: Informacje uzupełniające), - szczepienia według wskazań producenta, - szczepienie podstawowe wg schematu: 0, po 1 tyg., po 1 miesiącu, po 12 miesiącach

Rodzaj szczepienia	Żołnierze zawodowi podlegający szczepieniom	Uwagi
Przeciw WIRUSOWEMU ZAPALENIU WĄTROBY TYPU B - domięśniowo	- żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w korpusie osobowym medycznym narażeni na zakażenie HBV, - inni żołnierze zawodowi narażeni w sposób szczególny na zakażenie, pełniący zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych związanych z możliwością uszkodzenia ciągłości tkanek	- szczepienia podstawowe według schematu: 0, 1, 6 miesięcy, - nie należy szczepić żołnierzy zawodowych uprzednio zaszczepionych podstawowo przeciw WZW typu B w ramach szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży, - szczepień przypominających nie przewiduje się
Przeciw WIRUSOWEMU ZAPALENIU WĄTROBY TYPU A - domięśniowo	- żołnierze zawodowi wyjeżdżający do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW typu A, - żołnierze zawodowi zatrudnieni przy produkcji i dystrybucji żywności, - żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową przy usuwaniu odpadów komunalnych i przy konserwacji urządzeń wodno-kanalizacyjnych	- dawkowanie i cykl szczepień według zaleceń producenta
Przeciw KLESZCZOWEMU ZAPALENIU MÓZGU	- żołnierze zawodowi przebywający długotrwale w kompleksach leśnych, na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, - żołnierze zawodowi kierowani w rejonach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu	- szczepienia według wskazań producenta, - szczepienia podstawowe wg schematu 0, 2, 12 miesięcy
Przeciw JAPONSKIEMU ZAPALENIU MÓZGU	- żołnierze zawodowi wyjeżdżający do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na japońskie zapalenie mózgu	- szczepienia według wskazań producenta
Przeciw zakażeniom wywoływanym przez DWOINKĘ ZAPALENIA OPON MÓZGOWO-RDZENIOWYCH GRUPY C	- szczepienie w zależności od wskazań epidemiologicznych, - żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową w styczności z chorymi lub nosicielami dwoinki zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, - żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w korpusie osobowym medycznym	- szczepienia według wskazań producenta szczepionką skoniugowaną, jedną dawką szczepionki

Rodzaj szczepienia	Żołnierze zawodowi podlegający szczepieniom	Uwagi
Przeciw zakażeniom wywoływanym przez DWOINKĘ ZAPALENIA OPON MÓZGOWO-RDZENIOWYCH GRUPY A, C, Y, W 135	<ul style="list-style-type: none"> - żołnierze zawodowi wyjeżdżający do rejonów endemicznego występowania zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową typu A, C, Y, W 135 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia według wskazań producenta, jedną dawką szczepionki
Przeciw ODRZE, ŚWINCE I RÓŻYCZCE	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia w zależności od wskazań epidemiologicznych, - żołnierze zawodowi dotychczas nieszczepieni przeciw śwince, odrze i różyczce w ramach szczepień obowiązkowych, - żołnierze zawodowi szczepieni wcześniej przeciw odrze lub różyczce szczepionkami monowalentnymi, - traktujemy jako szczepienie przypominające - szczepienia ze wskazań epidemiologicznych, - żołnierze zawodowi, którzy nie chorowali na ospę wietrzną 	<ul style="list-style-type: none"> - podawane w wywiadzie przebycie zachorowań na odrę, świnkę lub różyczkę nie jest przeciwwskazaniem do szczepienia, szczepionkę należy wówczas podać po 2 miesiącach od wyzdrowienia, - szczepienia jedną dawką szczepionki skojarzonej, ani takich, które w ciągu następujących trzech miesięcy planują zejść w ciążę - według zaleceń producenta
Przeciw OSPIE WIETRZNEJ	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia ze wskazań epidemiologicznych, - żołnierze zawodowi, którzy nie chorowali na ospę wietrzną 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienie przypominające szczepionką inaktywowaną IPV, poliwalentną – jednorazowo
Przeciw POLIOMYELITIS	<ul style="list-style-type: none"> - żołnierze zawodowi wyjeżdżający do rejonów endemicznego występowania zachorowań na Poliomyelitis 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia według wskazań producenta, stosownie do zaleceń WHO, - szczepionki ważne są tylko 1 rok (sezonowe), ze względu na coroczne zmiany składu, według zaleceń WHO
Przeciw GRYPIE SEZONOWEJ	<ul style="list-style-type: none"> - wszyscy żołnierze zawodowi 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia według wskazań producenta, stosownie do zaleceń WHO, - szczepionki ważne są tylko 1 rok (sezonowe), ze względu na coroczne zmiany składu, według zaleceń WHO
Przeciw GRYPIE PANDEMICZNEJ	<ul style="list-style-type: none"> - wszyscy żołnierze zawodowi 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia według wskazań producenta
Przeciw ŻÓLTEJ GORAŃCZE	<ul style="list-style-type: none"> - żołnierze zawodowi wyjeżdżający do rejonów endemicznego występowania zachorowań na żółtą gorączkę 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia według wskazań producenta, - nie należy szczepić osób uczulonych na białko kurze
Przeciw WIRUSOWI BRODAWCZAKA LUDZKIEGO (HPV) Szczepionka czterowalenna HPV Przeciw WAGLIKOWI, CHOLERZE, OSPIE PRAWDZIWEJ	<ul style="list-style-type: none"> - żołnierze zawodowi – kobiety, które wcześniej nie były szczepione lub nie otrzymały pełnej serii dawek - żołnierze zawodowi 	<ul style="list-style-type: none"> - szczepienia według zaleceń producenta, schematu: 0, 2, 6 miesięcy - decyzję o rozpoczęciu szczepienia podejmuje Minister Obrony Narodowej na wniosek Szefa Inspektoratu Wojskowej Służby Zdrowia

Uwagi:

Szczepionki stosowane w realizacji kalendarza szczepień muszą spełniać wszelkie kryteria przewidziane dla produktu leczniczego dopuszczonego do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Należy je stosować zgodnie z zaleceniami producenta.

II. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

Program szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych realizuje się w korelacji z realizowanym wcześniej obowiązkowym programem szczepień ochronnych dzieci i młodzieży w Polsce.

A. SZCZEPIENIA PRZECIW WŚCIEKLIŹNIE (POEKSPOZYCYJNE)

Wytyczne dotyczące swobodnego zapobiegania wściekliznie u osób mających kontakt ze zwierzęciem chorym lub podejrzanym o zachorowanie na wściekliznę (przedstawiono również zasady immunoprofilaktyki czynno-biernej).

Rodzaj kontaktu ze zwierzęciem	Stan zdrowia zwierzęcia		Zapobieganie
	w chwili narażenia	podczas obserwacji weterynaryjnej; 15-dniowa obserwacja weterynaryjna może być stosowana wyłącznie w odniesieniu do zwierząt takich jak pies i kot	
Brak ran lub kontakt pośredni	–	–	nie wymaga
Oślinienie zdrowej skóry	–	–	nie wymaga
Oślinienie uszkodzonej skóry, lekkie pogryzienia i zadrapania	zwierzę zdrowe	objawy wścieklizny	rozpoczęcie podawania szczepionki z chwilą zaobserwowania objawów wścieklizny u zwierzęcia
	zwierzę podejrzan o wściekliznę	zwierzę zdrowe (niepotwierdzone objawy)	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki – przerwać, gdy zwierzę zdrowe
	zwierzę wściekle, dzikie, nieznane, niebadane	–	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki
Głębokie pogryzienia, zadrapania, oślinienie błon śluzowych	zwierzę zdrowe	objawy wścieklizny	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki + swoistej immunoglobuliny (lub surowicy)
	zwierzę podejrzan o wściekliznę	zwierzę zdrowe (niepotwierdzone objawy)	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki + swoistej immunoglobuliny (lub surowicy) – można przerwać, gdy zwierzę zdrowe
	zwierzę wściekle, dzikie, nieznane, niebadane	–	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki + swoistej immunoglobuliny (lub surowicy)

Swoiste zapobieganie czynne:

Rozpoczęcie szczepienia według skróconego (tj. poekspozycyjnego) schematu szczepień zgodnie z zaleceniami producenta szczepionki – schemat podawania kolejnych dawek w 0, 3, 7, 14, 30 dobie.

Swoiste zapobieganie czynno-bierne:

jak wyżej + jednocześnie z pierwszą dawką szczepionki podaje się swoistą immunoglobulinę ludzką – 20 j.m. / kg m.c. Immunoglobulinę można podać do 7. dnia od czasu podania 1. dawki szczepionki. Kwalifikacje do szczepienia przeciwko wściekliźnie przeprowadza specjalistyczna poradnia chorób zakaźnych.

UWAGA:

Rozpoczęcie postępowania poekspozycyjnego można odłożyć do czasu potwierdzenia wścieklizny u zwierzęcia, jeżeli zwierzę, które naraziło człowieka, nie wykazywało objawów choroby podczas ekspozycji i jest możliwa jego 15-dniowa obserwacja weterynaryjna – dotyczy tylko psów i kotów (decyduje rozmiar i lokalizacja obrażeń po pokąsaniu – ocena lekarza).

Jeśli narażona została osoba uprzednio szczepiona przeciw wściekliźnie, podaje się tylko dwie dawki przypominające wg schematu szczepienia: w 0, 3 dobie. Nie należy wówczas podawać swoistej immunoglobuliny (lub surowicy).

B. SZCZEPIENIA PRZECIW TĘŻCOWI U OSÓB ZRANIONYCH**1. Wytyczne dotyczące swoistego zapobiegania tężcowi u osób zranionych**

Historia szczepień pacjenta	Ryzyko wystąpienia tężca	
	niskie	wysokie
nieszczepieni lub niekompletnie szczepieni lub historia szczepień niepewna	szczepionka Td lub T, następnie kontynuować kolejne dawki szczepienia podstawowego wg schematu: 0, 1, 6 miesiąc	szczepionka Td lub T + antytoksyna (LIT – swoista immunoglobulina 250/ 500 j.m. lub KAT – surowica przeciw tężcowa 3000 j.m.) następnie kontynuować kolejne dawki szczepienia podstawowego wg schematu: 0,1, 6 miesiąc
szczepienie podstawowe lub przypominające – ostatnia dawka więcej niż 10 lat temu	szczepionka Td lub T – 1 dawka przypominająca	szczepionka Td lub T –1 dawka przypominająca + antytoksyna (LIT – swoista immunoglobulina 250 /500 j.m. lub KAT – surowica przeciw tężcowa 3000 j.m.)
szczepienie podstawowe lub przypominające – ostatnia dawka 5–10 lat temu	szczepionka Td lub T – 1 dawka przypominająca	szczepionka Td lub T – 1 dawka przypominająca
szczepienie podstawowe lub przypominające – ostatnia dawka mniej niż 5 lat temu	nie wymaga	nie wymaga <i>Ew. gdy szczególnie wysokie ryzyko – rozważyć</i> – 1 dawkę przypominającą

C. SZCZEPIENIA PRZECIW GRUŻLICY

1. W Siłach Zbrojnych RP przyjęto, że uodpornienie przeciw gruźlicy realizuje się przez krajowy program szczepień wieku dziecięcego.
2. Szczepienie przeciwko gruźlicy (obowiązkowe) wykonuje się jednorazowo szczepionką BCG u noworodków. Odstąpiono od oceny wielkości blizny poszczepiennej oraz od obowiązkowej rewakcytacji.

D. SZCZEPIENIA PRZECIW ZAKAŻENIOM WYWOŁANYM PRZEZ *HAEMOPHILUS INFLUENZAE* TYPU B

1. Szczepienie nie dotyczy osób objętych przedmiotowym komunikatem*.
2. Szczepienie przeciwko zakażeniom wywoływanym przez *Haemophilus influenzae typu b* wykonuje się obowiązkowo wśród osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie (dzieci w pierwszym lub drugim roku życia z rodzin wielodzietnych lub domów dziecka).

E. SZCZEPIENIA PRZECIW ZAKAŻENIOM WYWOŁYWANYM PRZEZ *STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE*

1. Szczepienie nie dotyczy osób objętych przedmiotowym komunikatem*.
2. Szczepienie przeciwko zakażeniom wywołanym przez *Streptococcus pneumoniae* wykonuje się u dzieci od drugiego miesiąca życia do 5 lat w określonych grupach ryzyka (zaburzenia odporności). Osoby dorosłe szczepi się powyżej 65. roku życia lub z grupy podwyższonego ryzyka (choroby przewlekłe).

F. ORGANIZACJA SZCZEPIEŃ

1. Szczepienia przeprowadza się na zasadach ogólnych, zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, z późn. zm.)
2. W czasie zaistnienia zagrożeń organizacja szczepień może być określona przez właściwego miejscowo Wojskowego Inspektora Sanitarnego, odpowiednio do aktualnej sytuacji, po uzyskaniu akceptacji Głównego Inspektora Sanitarnego WP.

---

* Jako komunikat należy rozumieć część I Programu szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych, tj. Kalendarz szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych narażonych na określone czynniki chorobotwórcze oraz wykonywanych z przyczyn epidemiologicznych.